

ZÁRÓ BESZÁMOLÓ

PD-101612. sz. „Szabad kereskedelem és állami kereskedelemkorlátozás a nemzetközi, európai és amerikai gazdasági jogban: az állam mérlegelési joga, amikor a közérdekre hivatkozással korlátozza az államközi kereskedelmet” c. OTKA kutatási projekt

Nagy Csongor István

1. KUTATÁS EREDMÉNYEI: PUBLIKÁCIÓK, KUTATÓUTAK, ELŐADÁSOK

Publikációk

Az OTKA által jóváhagyott kutatási terv értelmében a program keretében két angol nyelvű és két magyar nyelvű tanulmány, valamint egy magyar nyelvű monográfia elkészítésére vállaltam kötelezettséget.

A kutatás fő eredményeit „Az Európai Unió gazdasági joga globális kontextusban” c. monográfia tartalmazza, emellett az alábbi angol és magyar nyelvű versenyjogi monográfia részletesen foglalkozik az állam által okozott versenykorlátozásokkal. A kutatás eredményeként megjelent egyes tanulmányok, könyvfejezetek a kutatási téma egy-egy részkérdését elemzik. Egyes írások kitérnek a kutatási téma határterületeire, úgy mint a szabad kereskedelemmel, szabad versennyel kapcsolatos szabályok érvényesülése és érvényesítése (csoportpercek, csoportos igényérvényesítés, választottbírósi vitarendezés), illetve a szabad mozgás jogának lecsapódása a nemzetközi magánjogban (a társaságok személyes joga és a letelepedés szabadsága, a szabad mozgás hatása az alkalmazandó jog kérdésére). Az alábbi 8. tétel kapcsán utalok rá: az MTA által „A” kategóriába sorolt nemzetközi periodikum kizárólag online formában jelenik meg és a szerkesztőségtől ígéretet kaptam arra vonatkozóan, hogy az OTKA kutatás tényét a honlapon feltüntetik, ennek érdekében felvették a kapcsolatot a honlap technikai üzemeltetőjével. Így bár a rendszerben a publikáció adatait azzal a jelzéssel töltöttem fel, hogy az jelenleg nem utal az OTKA-ra, tisztelettel kérem az előbbi körülmény méltányos figyelembe vételét.

Monográfiák

1. Az Európai Unió gazdasági joga globális kontextusban. HVG-Orac (megjelenés alatt)
2. Versenyjog – versenykorlátozások joga. HVG-Orac, Budapest (megjelenés alatt)
3. Competition law in Hungary. Kluwer International, Hága (megjelenés alatt)

Tanulmányok (folyóiratcikkek, könyvfejezetek)

Idegen nyelven

1. The Insolvency Regulation’s space-time continuum: the Regulation’s application in new Member States. In: Thematic Collection of Papers, Harmonisation of Serbian and Hungarian law with the European Union Law, Volume II, Novi Sad, 2014. pp. 493-506.
2. Le débat sur l’action collective en Europe : ils n’ont rien appris, ni rien oublié? (publikálásra beterjesztve)

3. The European collective redress debate after the European Commission's Recommendation: one step forward, two steps back? (publikálásra beterjesztve)
4. Arbitration in standardized consumer contracts: a Hungarian perspective in a European context. (publikálásra beterjesztve)
5. Was ist mit Vale nach dem Urteil des EuGH geschehen? Die Operation war gelungen, der Patient ist aber gestorben... In: Rechtsentwicklungen aus europäischer Perspektive im 21. Jahrhundert. Acta Iuridica Universitatis Potsdamiensis. Badó, Attila – Detlev W. Belling (Hrsg.). Universitätsverlag Potsdam, 2014.
6. The Hungarian Constitutional Court's judgment on Hungary's controversial rules on arbitration in cases involving national property. In: Hungarian Yearbook of International Law and European Law 2014. Eleven Publishing.
7. The new concept of anti-competitive object: a loose cannon in EU competition law. In: European Competition Law Review, 2015. 4. sz.
8. The metamorphoses of universal service in the European telecommunications and energy sector: a trans-sectoral perspective. In: German Law Journal, 2013. 14. évf., 9. sz., 1732-1756.

Magyar nyelven

9. A tagállami árszabályozás keretei az Európai Unió jogában, különös tekintettel a liberalizált piacokra. In: Verseny és szabályozás 2013. Szerk.: Valentiny, Pál – Kiss, Ferenc László – Nagy, Csongor István. MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet, 2014. pp. 121-144.
10. Szakmai tanácsok a lex Dinnyekartell kapcsán, avagy hogyan szentesítsünk kartelleket EU-konform módon. In: Ünnepi kötet Vörös Imre tiszteletére, HVG-Orac, Budapest, 2014. pp. 347-363
11. Javaslat a csoportper honi szabályozására az új Polgári Perrendtartás kodifikációjának apropóján. In: Magyar Jog, 2014. 61. évf., 4. sz., pp. 203-213
12. A magánautonómia jogpolitikai indokai a nemzetközi család- és öröklési jogban. Szabó Sarolta (szerk.): Bonas Juris Margaritas Quaerens. Emlékkötet a 85 éve született Bánrévy Gábor tiszteletére. Budapest: Pázmány Press, 2015. pp. 251-278.

Kutatóutak

Az OTKA kutatás keretében két kutatóúton vettem részt: 2012. január és április között az Edinburgh-i Egyetemen voltam (ahol elnyertem a MacCormick Fellowship-ot kutatások folytatására a jelen témában), míg 2013. január és március között a British Institute of International and Comparative Law-ban. Ezen kutatóutak eredményeként, a kutatás mellett, értékes szakmai kapcsolatokra tehettem szert, előadásokat tartottam.

Előadások

- 2014 – Kolosváry Bálint (1875-1954) emlékkonferencia, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (Kolozsvár): Csoportperrek Európában: ne féljünk a Vadnyugattól
- 2014 – Kerekasztal-beszélgetés a versenyjogról, MTA TK JTI (Budapest)
- 2014 – Dr. Bánrévy Gábor emlékkonferencia, Pázmány Péter Katolikus Egyetem (Budapest): A magánautonómia jogpolitikai indokai a nemzetközi család és öröklési jogban
- 2014 – The application of articles 101 and 102 TFEU at national level, Universitatea din Bucuresti (Bukarest): EU competition law after Allianz/Generalli and the new De Minimis Notice
- 2014 – Az állampolgárság nemzetközi magánjogi kérdései, Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Tudományos Tanácsa & Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi

Kutatóközpont Jogtudományi Intézete (Budapest): Határon átnyúló bérnyaság, magyar szemszögből

2014 – The national interest in European Union law and governance, Hungarian Academy of Sciences, Centre for Social Sciences (Budapest): EU law, fundamental rights and the Member States.

2014 – 9th ASCOLA Conference Warsaw 2014 on Procedural Fairness in Competition Proceedings (Warsaw): Economics in the judiciary.

2014 – 11th Regional PIL Conference: “Private International Law in the Jurisprudence of European Courts – Family at Focus”, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek Faculty of Law, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GIZ, South East European Law School Network Seels (Osijek): The 2007 Maintenance Convention – “if anyone does not provide for his relatives (...), he has denied the faith”.

2014 – Cross-border business in the EU made easy, MOSTRA (Budapest): Határon átnyúló igényérvényesítés.

2014 – Second Annual Conference on the Unfair Commercial Practices Directive, Pázmány Péter Catholic University (Budapest): Up-to claims: overview of the Hungarian Competition Authority’s practice.

2014 – „Az uniós jog hatása a nemzetközi magánjogra” – Nemzetközi magánjogot oktatók X. országos konferenciája, PPKE-JÁK (Budapest): Az Európai Bíróság ítélete a Fizetésektelenségi rendelet időbeli hatályáról az új tagállamokban.

2013 – Harmonisation of Serbian and Hungarian (domestic) law with the European Union and Cross-Border Cooperation, University of Szeged (Szeged): The application *ratione temporis* of the Insolvency Regulation in new Member States

2013 – Római jogi hagyomány és modern magánjog III., Sapientia EMTE, Jogtudományi Intézet (Kolozsvár): A vállalkozással vagy a vállalkozáscsoporttal szemben szabják ki a bírságot versenyügyekben?

2013 – Visiting Fellow Presentation, British Institute of International and Comparative Law (London): When is trade restricted? Free trade and local public interest in EU, US and WTO law

2012 – SIDE-ISLE, University of Rome 3: 2012 – Eight Annual Conference (Róma, Olaszország): Comparative collective redress from a law and economics perspective: without risk there is no reward!

2012 – SZTE-ÁJK. Adásvétel és Közösség (Szeged): Magánautonómia a nemzetközi család- és öröklési jogban: a magánszféra és a közügy határán?

2012 – Universitate de Vest din Timisoara: International Biennial Conference (Temesvár): The temporal scope of the EU Insolvency Regulation in the new Member States: the CJEU’s judgment in *Erste/BCL*

2012 – HiiL/NIAS Workshop and Works-in-Progress Conference: Collective Redress in the Cross-Border Context: Arbitration, Litigation, Settlement and Beyond, Hague Institute for the Internationalisation of Law, Netherlands Institute for Advanced Study (Wassenaar, Hollandia): Comparative Collective Redress From a Law and Economics Perspective: Without Risk, There is No Reward

2012 – International training on competition law, PPKE (Budapest): Private enforcement of competition law and damages actions (antitrust) - general overview

2012 – Nemzetközi Magánjogot Oktatók IX. Országos Találkozója, KGRE – Kúria (Budapest): Az Európai Bíróság és a gordiuszi csomó: az Európai Bíróság legújabb joggyakorlatáról a személyhez fűződő jogok határon átnyúló megsértése területén

2012 – McCormick Seminar, University of Edinburgh (Edinburgh): Free trade, local public interest and value-judgments in the US and the EU: close and ever closer unions

Lendület Program

2014-ben a Magyar Tudományos Akadémia „Lendület II” pályázatára sikeres kutatási programot nyújtottam be, amely elnyerte a szakmai bírálók és a bírálóbizottság támogatását. Ennek eredményeként az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpontjában megalapítottam a Föderális Piacok „Lendület” Kutatócsoportot.

Ki kell emelnem, hogy a jelen OTKA kutatás rendkívüli mértékben segítette sikeres Lendület-pályázatomat és annak hiányában minden bizonnyal nem sikerült volna sikeres pályázatot, annak keretében sikeres szakmai anyagot benyújtanom. A Lendület-kutatás a föderális piacokkal foglalkozik és az OTKA kutatás eredményeit, hipotéziseit és következtetéseit be tudtam csatornázni a Lendület program keretében benyújtott részletes kutatási tervbe. Nem kétséges, hogy a témában előrehaladt kutatások hiányában nem lett volna lehetőség meggyőző, a szakmai bírálók és a zsűri támogatását kiérdemlő kutatási javaslatot megfogalmazni és kidolgozni.

Ennek megfelelően, a sikeres Lendület-pályázatot az OTKA kutatási program keretében végzett kutatómunka sikerének tartom.

2. KUTATÁS EREDMÉNYEINEK (VÁZLATOS) TARTALMI LEÍRÁSA

A világ legtöbb „föderális piacában” (Auszália, EU, India, USA), valamint a nemzetközi kereskedelem globális keretében (WTO), többek között, egy közös van: tiltják, hogy a tagállamok korlátozzák a szabad kereskedelmet/versenyt, és megengedik ezt a számukra abban az esetben, ha a korlátozásra valamilyen helyi legitim cél érdekében kerül sor. Az Európai Unió Bírósága, az ausztrál és az amerikai legfelsőbb bíróság és a WTO Vitarendezési testülete ugyanazokkal a problémákkal szembesül, hasonló, sőt, néha ugyanolyan ügyekben kell döntenie és mégis, ezek a rendszerek mindeddig izoláltan fejlődtek, és nagyon keveset tanultak egymástól.

A kutatás egy újszerű gondolat kísérlet az Európai Unió gazdasági jogának bemutatására, elemzésére és értékelésére. A kötet azon a felismerésen alapul, hogy az Európában belső piac (szabad mozgás) és állami versenykorlátozás problémának nevezett kérdéskör a világ más kereskedelmi (WTO) és föderális rendszereiben is felmerült, így többek között Ausztráliában és az Egyesült Államokban, és ezek a külföldi (tengeren túli) példák, gyakorlatok és tapasztalatok kiváló referenciapontként szolgálnak az uniós jog értékeléséhez és kontextusba helyezéséhez.

A kutatás számos érdekes összefüggésre és párhuzamra rámutatott. A kutatás részeredményei tanulmányokban, könyvfejezetekben, fő eredményei a fentiekben jelzett magyar nyelvű monográfiában (Az Európai Unió gazdasági joga globális kontextusban, HVG-Orac) kerültek rögzítésre. A monográfia tartalomjegyzékét a jelen beszámoló melléklete tartalmazza.

Érdekes, hogy míg az Európai Unióban részletesen és szigorúan szabályozzák a tagállamok által nyújtott támogatásokat, az Egyesült Államokban az állami támogatások (szubvenciók) főszabály szerint nem tiltottak, és csak bizonyos kivételes esetekben kifogásolhatók; ezzel szemben a WTO-jog, bár kisebb intenzitással, de tiltja a nemzetközi kereskedelemmel összeegyeztethetetlen állami szubvenciókat és a tagállamok számára egyoldalú beavatkozási lehetőséget is biztosít (kiegyenlítő vám). Az Egyesült Államokban az állami támogatások

tilalmának hiánya, illetve az emiatt kialakuló szubvenció-verseny komoly, kimutatható gazdasági károkat okoz.

Azok a legnehezebb és így a legérdekesebb ügyek, ahol nem áll fenn látható diszkrimináció az import és a belföldi termék között, azonban a külföldi termék behozatala mégis akadályokba ütközik. A párhuzamos problémákra kiváló például szolgál a *Cole kontra Whitfield* ügy. Az ausztrál föderális piac talán egyik legfontosabb ügyében abból adódott a probléma, hogy az egyik államban jogszerűen befogott homár a másik tagállamban nem felelt meg a helyi szabványoknak (túl kisméretű volt) így értékesítése jogellenes volt. Ezt az intézkedést természetvédelmi okokkal, nevezetesen a fiatal példányok védelmével magyarázták. Ugyanaz a probléma, amint amit az EU-ban termékkötött intézkedésnek hívunk, és amellyel olyan klasszikus ügyek foglalkoznak, mint a *Cassis de Dijon*. Az ausztrál alkotmányjog és az EU-jog közötti párhuzamok nem előzmény nélküliek.¹ A WTO előtti ügyben (*EC – Hormones*) az Európai Unió megtiltotta a hormonkezelt marhák húsának értékesítését. Ez a tilalom mindenkire egyaránt vonatkozott, azonban árnyalta a képet, hogy az USA-ban a marhahús mintegy 2/3-a hormonkezelt, az EU-ban pedig ezt a módszert lényegében nem használják.

Ugyancsak szemléletes és érdekes tanulsággal szolgál, ha az Európai Bíróság ún. aranyrészvényvel kapcsolatos ítéleteit összevetjük a hasonló kérdést vizsgáló amerikai ügyekkel (hiszen hasonló tényállások és hasonló dilemmák az Atlanti óceán túlsó partján is felmerültek), és látjuk, mennyivel megengedőbb volt az amerikai legfelsőbb bíróság: az Európában jogellenesnek talált ügyek döntő része az Egyesült Államokban minden további nélkül jogszerűnek minősülne. Az aranyrészvény ügyekkel kapcsolatos amerikai és európai bírósági gyakorlat kiválóan rámutat az elsősorban a diszkrimináció-tilalmon alapuló amerikai megoldás és az ennél tágabb, a hozzáférés biztosítására is kiterjedő európai megközelítés különbségeire, valamint arra, hogy az Európai Unió mint nemzetek feletti szervezet sokkal szorosabb beavatkozást eredményez a tagállami szuverenitásba, mint föderális Egyesült Államok joga.

Ugyancsak érdekes párhuzam, hogy az Európai Bizottság 2013. június 11-én ajánlást fogadott el az EU-jog csoportperek keretében történő érvényesítésére vonatkozóan („Bizottság ajánlása az uniós jog által biztosított jogok megsértése tekintetében a jogsértés megszüntetésére és kártérítésre irányuló tagállami kollektív jogorvoslati mechanizmusok közös elveiről”. HL L 201., 2013.7.26., 60-65. o.). A csoportper (class action) egy amerikai eredetű jogintézmény; ezzel a kérdéssel a fentiekben feltüntetett több összehasonlító jogi publikációmban foglalkoztam.

3. MONOGRÁFIA (AZ EURÓPAI UNIÓ GAZDASÁGI JOG GLOBÁLIS KONTEXTUSBAN)

A könyv első gondolati egysége egy rövid, általános EU-jogi bevezetővel kezdődik, amely néhány általános érvényű, azonban a gazdasági jogi kérdéseket is érintő témakört vizsgál összehasonlító jogi kitekintéssel. Itt térek ki – többek között – a közvetlen hatály/alkalmazhatóság kérdéseire az egyes rendszerekben; ugyancsak érdekes, kifejtésre érdemes párhuzam az Egyesült Államok és az Európai Unió fejlődése között a föderális

¹ Gonzalo Villalta Puig, ‘Free Movement of Goods: The European Experience in the Australian Context’ (2001) 75(10) Australian Law Journal 639-652.; Gonzalo Villalta Puig and Roshan Chaile, ‘European Union Excise Duties and Section 90 of the Australian Constitution’ (2010) 16(5) European Law Journal 658-684.; Susan Kiefel and Gonzalo Villalta Puig, ‘The Constitutionalisation of Free Trade by the High Court of Australia and the Court of Justice of the European Union’ (2014) 3(1) Global Journal of Comparative Law 34-49.

alapjogok érvényesítése a tagállamokkal szemben. Európában az Alapjogi Charta szabályai az uniós intézményekre vonatkoznak (azokat korlátozzák), a tagállamokra csak akkor, ha uniós jogot hajtanak végre. Bár ez komoly viták forrása, akárcsak az, hogy miként kell meghatározni a „tagállami végrehajtás” körét, szembevetve a párhuzam az amerikai alkotmányjoggal: az Egyesült Államokban egészen a polgárháborúig tartotta magát az az elv, hogy a föderális alapjogi katalógus (bill of rights) csak a föderális kormányzatra vonatkozik, a tagállamokat csak a tagállami alkotmányok alapjogi katalógusai kötik. Ez a párhuzamosság csak egy nagyon sajátos történelmi helyzetet, a polgárháborút követően változott meg: a 14. alkotmány-kiegészítés bizonyos alapjogokat (azonban nem mindegyiket) az államok vonatkozásában is kötelezővé tett; ezeket a rendelkezéseket tágította tovább sok évtized jogfejlődése és a Legfelsőbb Bíróság számos ítélete, míg ma már valóban az a helyzet, hogy a föderális szinten elismert alapjogok majdnem mindegyike az államokkal szemben is érvényes és kikényszeríthető.

A könyv következő gondolati egysége a belső piac szabályait és joggyakorlatát mutatja be a fentiekben részletezett összehasonlító jogi összefüggésrendszerben. Természetesen az egyes föderális piacok nem fedik át egymást tökéletesen, az európai polgárság intézménye nem jelent „igazi” állampolgárságot (ezt a magyar nyelv hüen vissza is tudja adni), szemben például a szövetségi államokkal, így ebben a vonatkozásban az összehasonlítás lehetősége korlátozott. Ugyanakkor az áruk, szolgáltatások és a tőke szabad mozgása, illetve a letelepedés szabadsága tekintetében már kiválóan adott az összehasonlítás és a párhuzamok felfedésének lehetősége. Az amerikai Dormant Commerce Clause, amelyet az amerikai alkotmány szövegszerűen nem tartalmaz, azt a Legfelsőbb Bíróság bírái álmodták oda, olyan joggyakorlatban öltött testet, amely nemcsak a diszkriminatív kereskedelemkorlátozásokat tiltja, hanem az egyenlő elbánás elvét tiszteletben tartó, azonban az államközi kereskedelmet aránytalanul korlátozó intézkedéseket is. Ez elviekben párhuzamba állítható az uniós jog *Dassonville* formulájával. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a nem diszkriminatív intézkedések csak nagyon ritkán akadnak fenn a rostán.

A föderális piacok egyik központi problémája a burkolt diszkrimináció meghatározása és azonosítása. Akárcsak a belső piac joga, az Dormant Commerce Clause a diszkrimináció alatt nemcsak a kifejezett különbségtételt érti, hanem a diszkriminatív hatású intézkedéseket is. A de facto diszkrimináció problémája a WTO-jogban is központi gyakorlati jelentőséggel rendelkezik a nemzeti elbánás követelményének alkalmazása során. A de facto diszkrimináció azonban egyik rendszerben sem kapott egzakt meghatározást és napjainkban talán az egyik legfontosabb szabályozási kérdéssé vált. Az államok, tekintettel annak tiltott jellegére, csak ritkán fogadnak el olyan intézkedéseket, amelyek kifejezetten és szembevetően diszkriminatívak lennének; sokkal gyakoribb, hogy a helyi gazdaságot és gazdasági szereplőket burkolt diszkriminációval próbálják meg előnyben részesíteni. A kérdés jelentőségére tekintettel a de facto diszkrimináció kérdésével a könyv kiemelten foglalkozik.

Ugyancsak részletesen foglalkozik a könyv az Európai Bíróság ún. aranyrészvény ügyeivel, amelyek érdekessége, hogy sokak szerint ezen a területen ment az luxemburgi bíróság a legtovább és tágította a kereskedelem-korlátozás fogalmát a leginkább – sokak szerint túlzó mértékben. Érdemes ezt az európai joggyakorlatot szembeállítani a Legfelsőbb Bíróság ítéleteivel hasonló ügyekben. Szemléletes és érdekes tanulságul szolgál, ha az Európai Bíróság ún. aranyrészvényt kapcsolatos ítéleteit összevetjük a hasonló kérdést vizsgáló amerikai ügyekkel és látjuk, mennyivel megengedőbb volt az amerikai Legfelsőbb Bíróság: az Európában jogellenesnek talált ügyek döntő része az Egyesült Államokban minden további nélkül jogszerűnek minősülne.

A könyv harmadik gondolati egysége az uniós versenyszabályok szemüvegén keresztül vizsgálja a tagállamok versenyhez való viszonyulásának kereteit. Ebben a vonatkozásban is az európai fogalmi felosztást követem, bár például a tagállamokra vonatkozó versenyszabályok körében megjelenő jogpolitikai célok például az Egyesült Államokban nem az antitröszt szabályok kapcsán, hanem az államközi kereskedelem, tehát Dormant Commerce Clause körében rendelkeznek relevanciával.

Érdekes például rámutatni arra, hogy mennyire elengedhetetlen feltétele az állami támogatások szabályozás (és korlátok közé szorítása) egy belső piacnak. Bár kevésbé hatásos és részletes szabályok révén, de az állami támogatások tilalma fontos helyet kapott a WTO-jogban is: a kereskedelmkorlátozó állami támogatások tiltottak, a támogatott termékekkel szemben a többi tagállam pedig kiegyenlítő vámot vehet ki, a szubvenció értékének (illetve az általa képviselt versenyelőnynek) az elvonás érdekében. Ezzel szemben, érdekes módon, az Egyesült Államokban az állami támogatások, főszabály szerint, nem tiltottak, az ez alóli kivételek pedig inkább formális, mint tartalmi megfontolásokon alapulnak. Ugyanakkor számos közgazdasági kutatás bizonyítja: az Egyesült Államokban ez egy igencsak szerencsétlen szabály, az államok óriási pénzügyi forrásokat áldoznak a romboló erejű szubvencióversenyre, és gyakran csillagászati kiadásokkal terhelik meg költségvetésüket.

Szintén érdekes eredményre vezet az összehasonlítás az állam által bátorított, vagy egyenesen kikényszerített versenykorlátozások tekintetében. Míg ugyanis az Európai Unióban a tagállam ilyen esetben megsérti a tagállami hűség elvét, az Egyesült Államokban, a *Parker v Brown* ügyben rögzített state action immunitás komoly mozgásteret enged az államoknak.

Ugyancsak nagyon tanulságos eredményre vezet az egyetemes szolgáltatás fogalmának és fejlődésének vizsgálata az Egyesült Államokban és az Európai Unióban. Az egyetemes szolgáltatás, mint szabályozási megoldás és elgondolás az Egyesült Államokban született a távközlés területén, azonban a későbbiekben erőteljesen megjelent az uniós közszolgáltatások kapcsán. Az egyetemes szolgáltatás fogalma folyamatos újragondolást igényel, az elektronikus hírközlés területén pedig a digitális korban, az eredetileg a vezetékes telefonra kitalált egyetemes szolgáltatás koncepció újragondolása új dimenziót nyert.

4. A KUTATÁS HASZNA

Sajnos a társadalomtudomány szinte teljes mértékben hanyagolta a fenti kérdésnek az átfogó összehasonlító jogi elemzését. Ezt a hiátust pótolja a jelen kutatás és az annak eredményként születő publikációk, előadások, elsősorban az Európai Unió jogának szemüvegén keresztül.

A kutatás olyan szabályozási megoldásokra mutat rá, amelyet az EU-s gazdasági jog alkalmazása és értelmezése során referenciaként és mintaként figyelembe vehetők. Emellett az EU-s jog globális kontextusba helyezésében lehetővé válik a belső piac új szempontú értékelése is (akárcsak az Európán kívüli megoldások értékelése az EU jog eredményei alapján). Ne felejtsük el: hogy a rossz jogi szabályozás nagyobb társadalmi károkat képes okozni, mint egy természeti katasztrófa.

MELLÉKLET

Az Európai Unió gazdasági joga globális kontextusban

Tartalomjegyzék

TARTALOM

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

1. AZ EU JOG FORRÁSAI, STÁTUSZA ÉS ALKALMAZÁSA
 - 1.1. AZ EU JOG FORRÁSAI, ELSŐDLEGESSÉG ÉS KÖZVETLEN HATÁLY/ALKALMAZHATÓSÁG
 - 1.1.1. Összehasonlító jogi kitekintés
 - 1.1.2. EU-jog forrásai, az EU-jog elsőlegessége és közvetlen hatálya/alkalmazhatósága
 - 1.1.3. Összegzés
 - 1.2. ALAPJOGOK AZ EURÓPAI UNIÓBAN – AZ UNIÓS ALAPJOGI KÖVETELMÉNYEK ALKALMAZÁSA A TAGÁLLAMOKKAL SZEMBEN
 - 1.2.1. Összehasonlító jogi kitekintés
 - 1.2.2. Az uniós alapjogi követelmények alkalmazása a tagállamokkal szemben
 - 1.2.3. Összegzés
 - 1.3. AZ EU-JOG ÉRVÉNYESÜLÉSE - BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK AZ EURÓPAI UNIÓBAN
 - 1.3.1. Összehasonlító jogi kitekintés
 - 1.3.2. Bírósági eljárások az Európai Unióban
 - 1.3.3. Összegzés
2. A BELSŐ PIAC
 - 2.1. SZABAD KERESKEDELEM (SZABAD MOZGÁSA) ÉS FÖDERÁLIS PIACOK
 - 2.1.1. A probléma mibenléte
 - 2.1.2. Összehasonlító jogi modellek – megközelítési módon
 - 2.2. ÁRUK SZABAD MOZGÁSA
 - 2.4.1. Összehasonlító jogi kitekintés
 - 2.4.2. Az áruk szabad mozgása a belső piacon
 - 2.4.3. Összegzés és értékelés
 - 2.3. SZEMÉLYEK SZABAD MOZGÁSA
 - 2.4.1. Összehasonlító jogi kitekintés
 - 2.4.2. A személyek szabad mozgása a belső piacon
 - 2.4.3. Összegzés és értékelés
 - 2.4. A SZOLGÁLTATÁSOK SZABAD MOZGÁSA ÉS A LETELEPEDÉS SZABADSÁGA
 - 2.4.1. Összehasonlító jogi kitekintés
 - 2.4.2. A szolgáltatások szabad mozgása és a letelepedés szabadsága a belső piacon
 - 2.4.3. Összegzés és értékelés
 - 2.5. TŐKE SZABAD MOZGÁSA
 - 2.5.1. Összehasonlító jogi kitekintés

2.5.2. A tőke szabad mozgása a belső piacon

2.5.3. Összegzés és értékelés

3. VERSENYJOG ÉS VERSENYPOLITIKA

3.1. A VERSENYKORLÁTOZÁS MINT A SZABAD-KERESKEDELEM AKADÁLYA

3.2. A VERSENYJOG ÉS VERSENYPOLITIKA TEMATIKUS EGYSÉGEI

3.3. VERSENYKORLÁTOZÁSOK JOGA (ANTITRÖSZT JOG)

3.3.1. A vállalkozási magatartás és az állami aktus elhatárolása

3.3.2. Területi hatály

3.3.3. Tagállamközi kereskedelem érintettsége

3.3.4. A vállalkozásokra vonatkozó versenyszabályok

3.4. A VÁLLALKOZÁSOKRA VONATKOZÓ VERSENYSZABÁLYOKNAK A TAGÁLLAMOKRA TÖRTÉNŐ ALKALMAZÁSA

3.4.1. Összehasonlító jogi kitekintés

3.4.2. EU-jog

3.4.3. Összegzés

3.5. LIBERALIZÁCIÓS VERSENYJOG (PIACNYITÁS)

3.5.1. Összehasonlító jogi kitekintés

3.5.2. Piacnyitás az Európai Unióban

3.5.3. Összegzés

3.6. KÖZSZOLGÁLTATÁSOK, ÁLTALÁNOS GAZDASÁGI ÉRDEKŰ SZOLGÁLTATÁSOK

3.6.1. Összehasonlító jogi kitekintés

3.6.2. Közszolgáltatások, általános gazdasági érdekű szolgáltatások az Európai Unióban

3.6.3. Egyetemes szolgáltatás

3.6.4. Összegzés

3.7. ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK

3.7.1. Összehasonlító jogi kitekintés

3.7.2. Állami támogatások az Európai Unióban

3.7.3. Összegzés

TÁRGYMUTATÓ